

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

BENIFAIÓ

LA RIBERA ALTA

ACADEMIA
VALENCIANA
DE LLINGÜA

**AJUNTAMENT
DE BENIFAIÓ**

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Tecnolingüístics

RECULL I TEXT
Joan-Josep Joan-Mompó i Rovira

DISSENY
Vicent Almar

MAQUETACIÓ I GRAFISME
Guillermo Tomás Lull

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica i Toponímia
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Benifaió, 97

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Benifaió

ISBN: 84-482-4452-4
Depòsit legal: V-4352-2006
Impressió: Gràfiques Vimar, SL

www.avl.gva.es

BENIFAIÓ

És un municipi de la comarca de la Ribera Alta, que es troba a 22 km de València i a 19 m sobre el nivell del mar. Actualment té 12.254 habitants. El terme municipal té forma trapezoïdal, bolcat cap a l'oest. La superfície del terme és pràcticament plana, amb una lleugera elevació cap al nord-est. El clima és mediterrani i els vents dominants són de llevant, tramuntana i ponent. Té una superfície de 20,1 km². Creuen el terme municipal de nord a sud la N-340, així com els ferrocarrils de RENFE i de FGV. La vila està situada a la dreta de la carretera de València a Xàtiva per Alzira.

Les bones comunicacions han afavorit sempre l'activitat econòmica i el moviment humà. Benifaió disposa d'estació de ferrocarril i d'una xarxa de carreteres i camins que comuniquen la ciutat amb totes les poblacions veïnes i els punts neuràlgics més pròxims. L'activitat econòmica, centrada durant molts anys en la taronja, tendix a diversificar-se lentament cap als sectors secundari i terciari.

Les mostres més antigues de la presència humana en la zona més pròxima a Benifaió se situen en la serra de la Falaguera, prop de la font de l'Almaguer, dins del terme d'Alfarb. Estan formades per pintures rupestres llevantines i útils lítics datats entre el 10000 i el 8000 a. de C., en el període epipaleolític. Les següents en antiguitat són ja del neolític, entre el 2500 i el 1800 a. de C. En esta etapa els assentaments humans abandonen la zona muntanyenca i s'instal·len en zones planes. Les troballes són abundoses: ceràmica en les sitges de la Paridera, punta de fletxa de sílex en la partida del Pla de les Clotxes, o una destal de pedra a tocar del Benifaió actual. Durant l'edat del bronze, període que comprén del 1800 al 700 a. de C., els pobladors buscaran de nou les elevacions del terreny, i tornaran a la zona de la font de l'Almaguer, on hi ha dos poblats murallats amb vestigis ceràmics, molins de pedra i serres de sílex.

D'època romana data el vestigi més clar de població de l'actual Benifaió: es tracta d'unes construccions de caràcter rural que s'alçaven en un alteró menut, pròxim a la font de Mussa. Al costat de restes d'utilitat agrícola com àmfores i sitges, n'hi ha d'altres de caràcter decoratiu ben luxoses: mosaics, revestiments de marbre, sòcols i, fins i tot, banys de vapor. A prop, a la vora del camí de Benifaió a Catadau, s'han localitzat dos necròpolis romanes menudes, i en la mateixa font de Mussa, un altar de pedra dedicat al déu Mitra. Esta vila romana es va relacionar amb una altra ubicada en el mas dels Foresos, ja en el terme de Picassent.

Pel que fa a l'època de la dominació àrab, es creu que la població musulmana de Benifaió s'ubicava prop de les fonts de Mussa i de Xétxena; sembla confirmar-ho la proximitat de la torre de Mussa o de l'Horta, dels segles XI o XII, la qual formava part del cinturó defensiu de la ciutat de València i que potser realitzà la funció de torre-colomer. D'esta època prové

el nom de Benifaió, compost de l'element àrab *beni*, que significa 'fills', i el nom propi *Hayyu*: 'fills de *Hayyun*'.

Iniciada la conquesta cristiana, Jaume I el Conqueridor féu sengles aproximacions a Espioca (1233) i a Silla (1235). Tot i l'absència de dades, la tradició fixa la presa de l'alqueria de Benifaió per part del rei l'any 1237. Posteriorment, esta serà oferida en donació a cavallers de Barcelona, en reconeixement a l'ajuda militar dispensada al rei durant la conquesta cristiana. Ja a la mitat del segle XIV, el rei Pere el Cerimoniós confiscà al llavors senyor de Benifaió, Bertomeu Matoses, les possessions per haver-se-li rebel·lat durant les guerres unionistes i les vengué a Maria Lladró de Vidaure. El mateix monarca ordenava el 1376 la reparació de la torre de la Plaça, construcció dels segles XI i XII, que tingué funció defensiva i de vigilància de les alqueries pròximes i de la ciutat de València.

Ja en el segle XV Benifaió constituïa un xicotet nucli urbà al voltant d'una modesta església gòtica que depengué eclesiàsticament d'Espioca fins que este lloc quedà despoblat. El 1520 pertanyia a Miquel Jofré. Segurament les repercussions de l'expulsió dels moriscs van propiciar que Miquel Falcó de Belaochaga comprara el poble i vinculara Benifaió com a baronia amb caràcter agnàtic, amb facultat reial prèvia, l'any 1612. Els Falcó, barons de Benifaió, residiran en la casa palau adossada a la torre, que encara mostra el seu escut. Més tard, sense renunciar als seus drets sobre el poble, es desplaçaran a València i a la cort de Madrid a la recerca de càrrecs polítics i socials importants.

El segle XVIII aportarà creixement i millores a la població. Així, l'antiga església, ruïnosa i xicoteta, cedirà el seu lloc a una altra d'estil renaixentista, ornamentada amb importants pintures, imatges i escultures. Al mateix temps, s'acabarà la prolongació de la séquia Real del Xúquer fins a Albal, cosa que millorarà l'agricultura de la població, tradicionalment de secà.

A principi del segle XIX Benifaió mostra signes evidents de prosperitat. Però les revoltes antifeudals provocaran diversos aldarulls i s'arribarà, fins i tot, a picar l'escut dels Falcó de la casa palau. L'any 1852 s'inaugura el tram de ferrocarril que unix Benifaió i València, i el 1872 el poble queda lliure dels gravàmens feudals, amb la qual cosa deixarà d'anomenar-se *de Falcó* i passarà a anomenar-se *Benifaió d'Espioca*.

Benifaió tenia, al començament del segle XX, 4.000 habitants. La població ha anat augmentant constantment, a pesar que últimament ha acusat un recés. Les millores municipals al llarg d'este període, no obstant això, són evidents: nou cementeri municipal (1925), llavador (1926), mercat municipal i grup escolar (1929), xàrcia d'aigua potable i camp d'esports (1957), pavimentació de carrers (1960), naixement d'una incipient activitat industrial i cooperativista, construcció d'habitatges de caràcter social (anys 60 i 70), institut (1984), llar del jubilat i planta potabilitzadora (1991), pavelló cobert (1992), restauració de la torre de la Plaça (1996) i inauguració del centre cultural (1999).

ELEMENTS FÍSICS I PARTIDES

Hidrografia natural

Barranc de la Belenguera	Barranc Vell
Barranc de la Gaia	Clotxes
Barranc de la Torre	Font de la Torre
Barranc de les Covetes (o dels Huit Ulls)	Font de Mussa
Barranc de Nebot	Font de Xétxena
Barranc del Corral de Gadea	Font del Vicari
Barranc del Tramusser	Font Nova

Hidrografia artificial

Canal Xúquer-Túria	Motor de Sant Miquel
Canet del Rajolar	Motor de Sant Rafael (de la Paridera)
Comporta	Motor de Sant Rafael (de Xétxena)
Depòsit d'aigua	Motor de Serra
Fesa de Climent (o del Bovalar)	Motor del Carrero
Fesa de la Mocarra	Motor del Corretger
Fesa del Passet i del Canyar	Motor del Manyà
l'Assarb	Motor dels Pedrenyals
Motor	Séquia del Molí Vell
Motor de Carlos	Séquia del Romaní
Motor de la Concepció	Séquia Real del Xúquer
Motor de Montanyana	Séquia Rojosa
Motor de Robert	
Motor de Sant Joan Baptista	

Partides

Campellos	el Pinar Gran
el Bovalar	el Pla de les Clotxes
el Canyar	el Roll
el Coll Roig	el Ruedo
el Fondó	el Tollo
el Motarró	el Tomaset

els Escopalls
els Pedrenyals
l'Almaguer
l'Almassereta
la Barranconada Alta
la Barranconada Baixa
la Belenguera
la Gamasseta
la Llegua
la Mocarra
la Mocarra Alta
la Mocarra Fonda

la Mocarreta
la Mota
la Paridera
la Peira
la Raval
la Sisena
la Torre
les Covetes
Montanyana
Rojosa
Vallejos
Xétxena

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Barraca Roja
Benifaió
Casa Blanca
Casa de Carod
Casa de Garcia
Casa de l'Acòlit
Casa de l'Havanero
Casa de la Calça
Casa de Librada
Casa de Llàcer
Casa de Morote
Casa de Pastilla
Casa de Pla
Casa de Santamaria
Casa de Sanç (o del Frigorífic)
Casa de Vidal
Casa del Comte
Casa del Dentista
Casa del Manyà
Casa del Maro

Casa del Mestre
Casa del Militar
Casa del Motorista de Gai
Casa del Papelero
Casa del Sucre
Casa del Tio Perlito
Casa del Tonyiner
Casa del Veterinari
Caseta d'Ezequiel
Caseta d'Ojeda
Caseta de Camilo
Caseta de Canyot
Caseta de Fort
Caseta de la Gutiérrez
Caseta de Mompó
Caseta de Pedra del Panyero
Caseta de Puceta
Caseta de Romualdo
Caseta de Topo
Caseta del Pintor

Caseta dels Dos Pins
Caseta dels Xuferos
Colònia Sant Pere
Colònia Santa Anna
Corral de l'Allero
el Xaparral
Finca de l'Americà
Finca de la Marquesa de Caro
Gorrioto
Hort d'Aguilar
Hort d'Ametla
Hort d'Esparsa
Hort de Bèrnia
Hort de Don Pedro
Hort de Gai
Hort de Greus (o de l'Apotecari)
Hort de l'Alemaný
Hort de la Canals
Hort de Miralles
Hort de Prefaci
Hort de Romay
Hort del Cubà
Hort del Palmito
Hort del Sucre
la Bassa del Tronc
Molí dels Ferrans
Molí Vell

Quadra de Bayarri (dels Pedrenyals)
Quadra de Bayarri (de Campellos)
Quadra de Fidel
Quadra de Justetet
Quadra de Lamada
Quadra de Reyes
Quadra de Romaguera
Quadra de Vaquer
Quadra de Ximola
Quadra del Carrussero
Terrassana de Ciprià
Terrassana de la Barragola
Terrassana de la Carrussera
Terrassana de Mig Ou
Terrassana de Raga
Terrassana de Sanguino
Terrassana de Teodoret
Terrassanes de Puceta
Urb. El Pla de les Clotxes
Venta dels Huit Ulls
Venta Nova (o de Pep i Toni)
Vil·la Eloïna
Vil·la Perlita
Xalet de Botella
Xalet de Manent
Xalet de Seguer
Xalet de Serra

VIES DE COMUNICACIÓ I ALTRES LLOCS D'INTERÉS

Vies de comunicació

Assagador de la Paridera
Assagador de Montanyana
Assagador Real d'Andalusia
Camí de Benifaió a Alginet
Camí de Bèrnia
Camí de l'Almassereta (o dels
Braçals)
Camí de l'Hort d'Aguilar

Camí de l'Hort de l'Alemaný
Camí de l'Hort del Cubà
Camí de l'Imperi
Camí de la Barranconada
Camí de la Belenguera
Camí de la Casa de Fava
Camí de la Casa de l'Apotecari
Camí de la Casa del Comte

Camí de la Casa del Maro
Camí de la Caseta de Canyot
Camí de la Gamasseta (o del
Motarró)
Camí de la Marcel·lina
Camí de la Marjal
Camí de la Mocarra
Camí de la Paridera (o de l'Hort
de Prefaci)
Camí de la Peira
Camí de la Pujada Blanca
Camí de la Raval
Camí de la Senda de Villalba
Camí de les Covetes
Camí de Montanyana
Camí de València (o de Picassent)

Camí del Barranc del Fondó
Camí del Bovalar
Camí del Braçal del Bovalar
Camí del Canyar
Camí del Molí Vell
Camí del Passet
Camí del Pont d'Auzina
Camí del Rajolar
Camí del Roll
Camí dels Escopalls
Camí dels Pedrenyals
Carretera Comarcal de València a
Xàtiva
Carretera d'Alfarb
Ferrocarril València-Cartagena
FGV

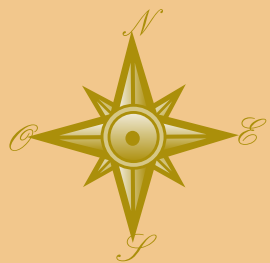
Altres llocs d'interés

Antic rajolar
Baixador de la Font de l'Almaguer
Cementeri
Col·legi
Cooperativa
Discoteca
Eres de Robert
Eres del Trullars
Fàbrica de guix
Figuera
Fusteria
Garrofera
Granja
Granja de Biedman
Granja de Carota
Granja de Germán
Granja de Villar
Granja ecològica
Indústria alimentària
Indústria de l'automòbil
Instal·lacions esportives

Institut
Laguerstrèmia
Magatzem de Carabasso
Magatzem de coets
Magatzem de Piles
Magatzem de Roquetes
Morera
Nau industrial
Om
Palmera
Parc forestal
Pinadeta de Don Eduardo
Polígon Industrial Font de Mussa
Restaurant
Restes romanes
Sequer d'Espert
Serradora
Torre de Mussa
Viver
Xop

Elements físics i partides

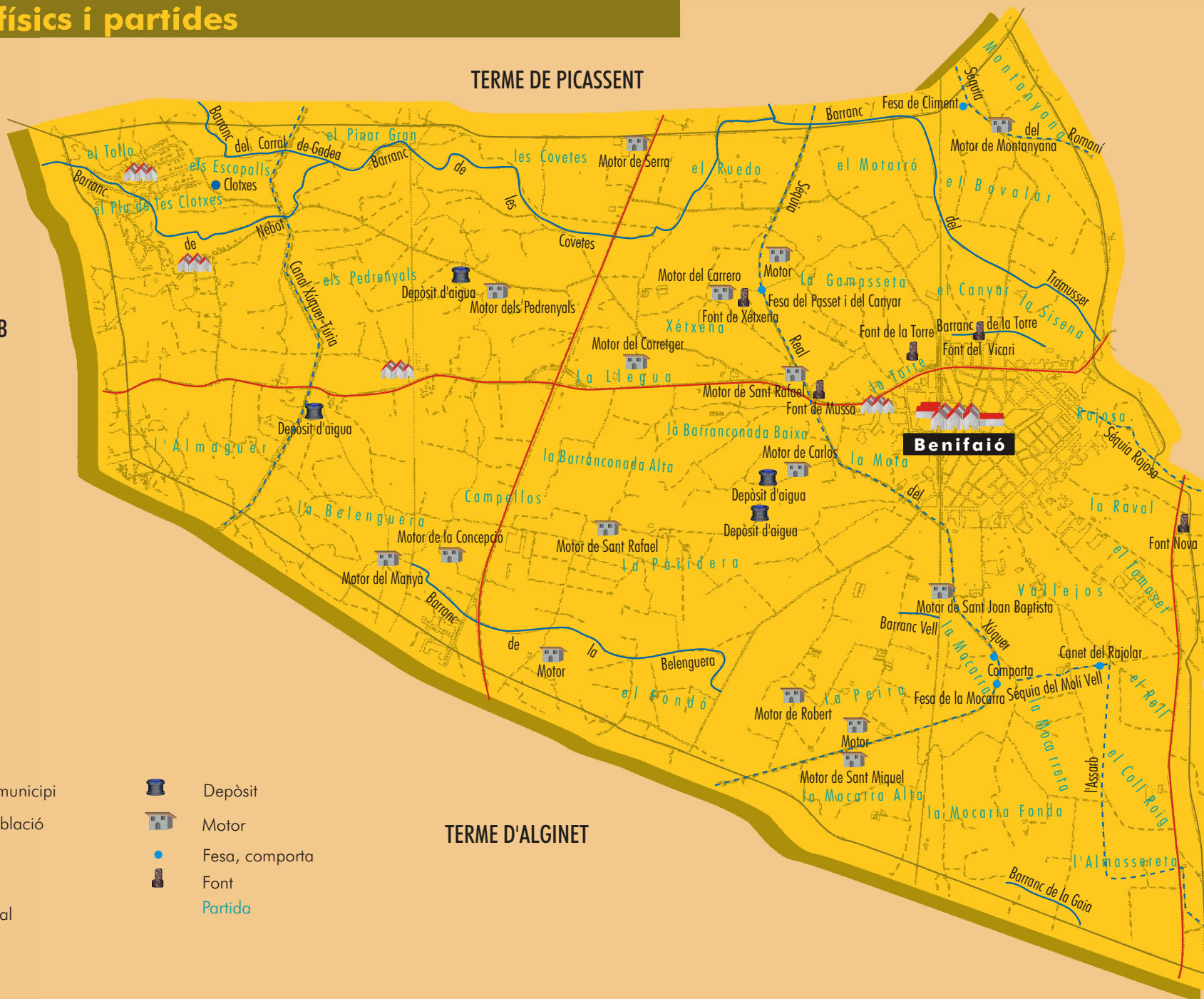
TERME D'ALFARB

TERME DE PICASSENT

TERME D'ALGINET

TERME D'ALMUSSAFES

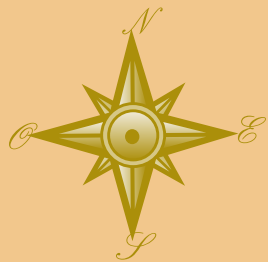
TERME DE SOLLANA

- Capital de municipi
- Nucli de població
- Riu
- Barranc
- Séquia, canal
- Carretera
- Clotxa

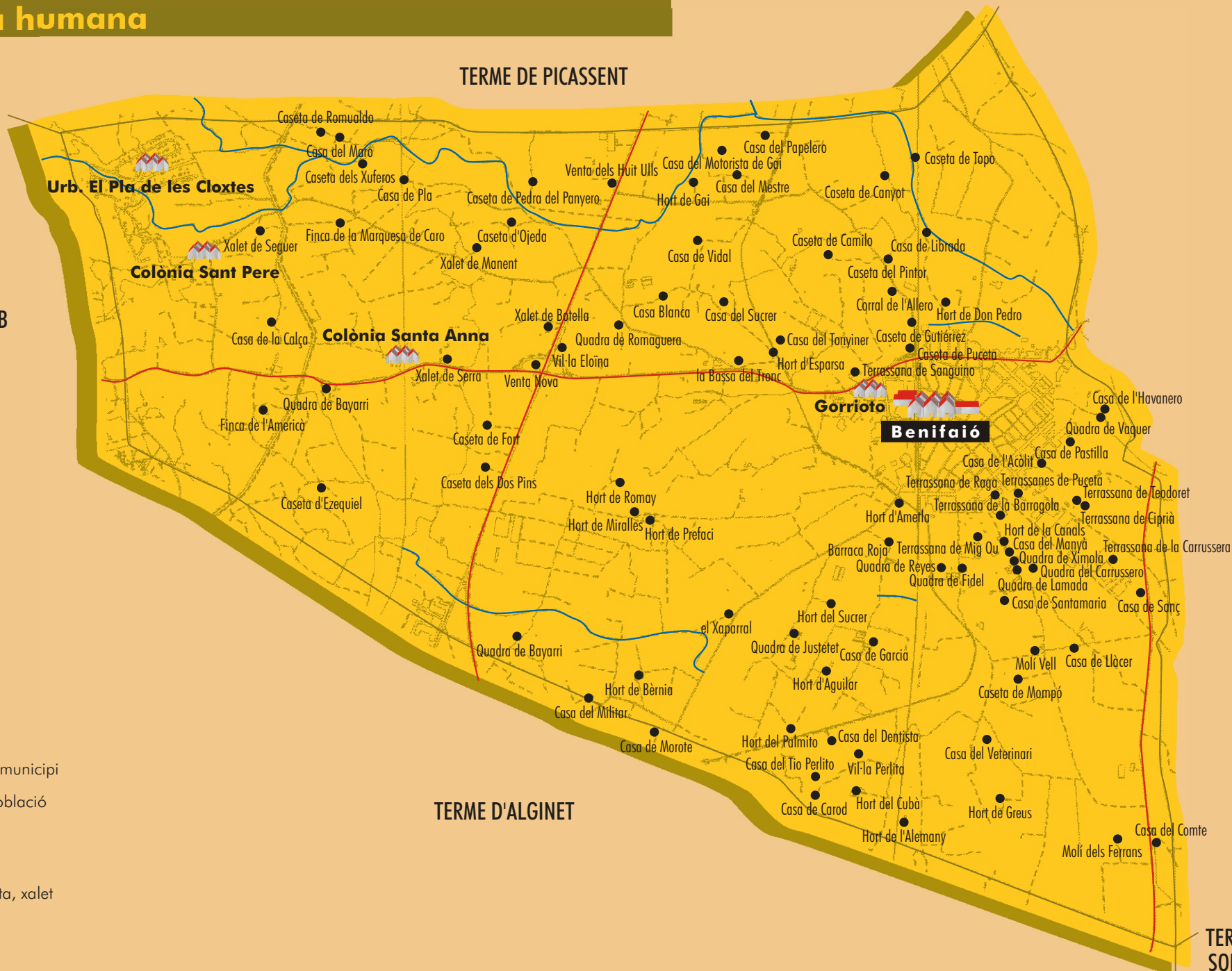
- Depòsit
- Motor
- Fesa, comporta
- Font
- Partida

Presència humana

TERME DE PICASSENT

TERME D'ALFARB

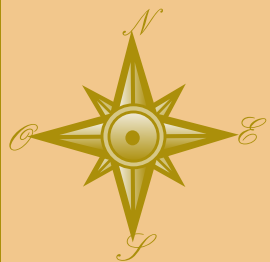
TERME D'ALMUSSAFES

- Capital de municipi
- Nucli de població
- Barranc
- Carretera
- Casa, caseta, xalet

TERME D'ALGINET

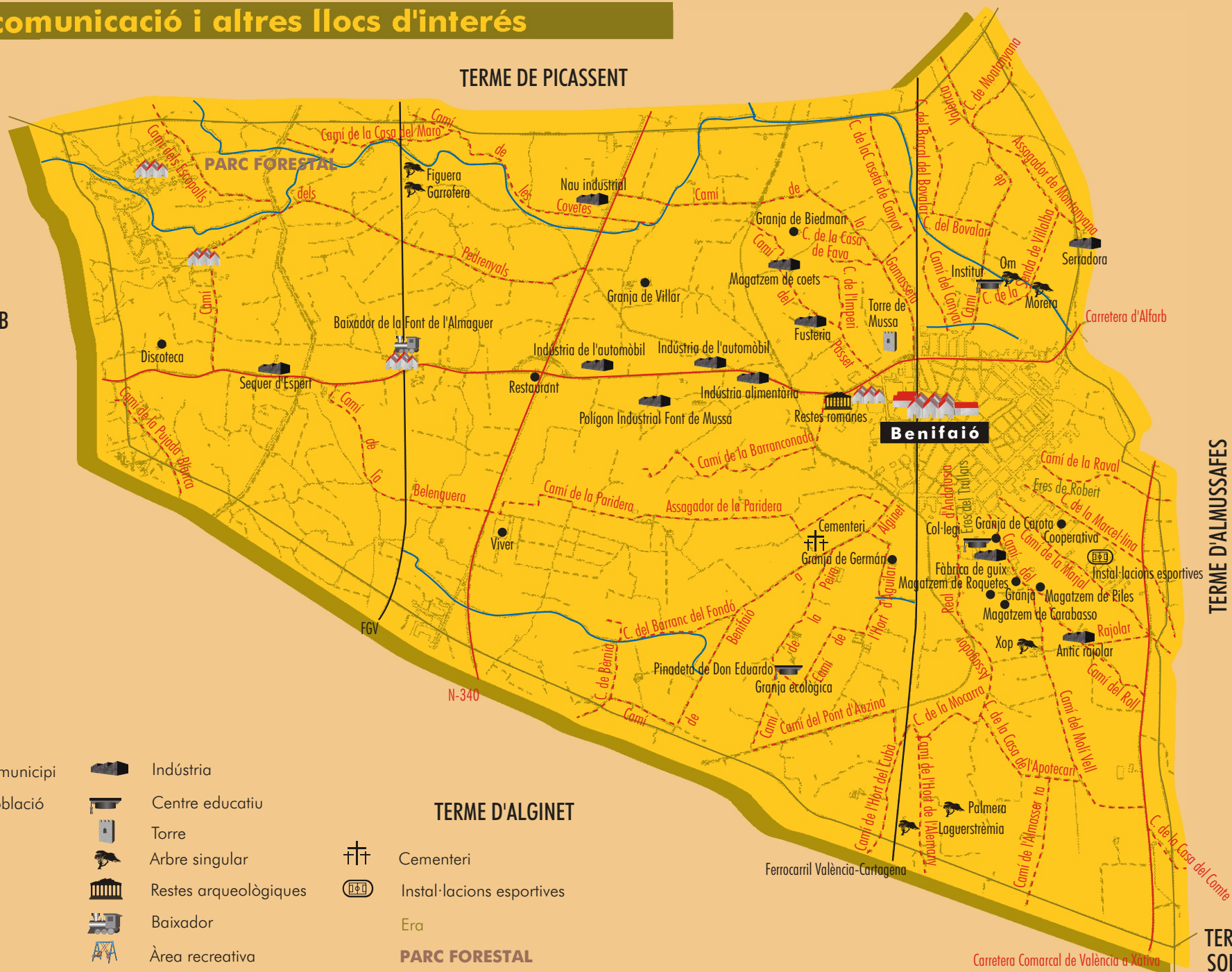
TERME DE SOLLANA

Vies de comunicació i altres llocs d'interés

TERME D'ALFARB

TERME DE PICASSENT

TERME D'ALMUSSAFES

TERME DE SOLLANA

- Capital de municipi
- Nucli de població
- Barranc
- Camí
- Carretera
- Ferrocarril
- Casa
- Indústria
- Centre educatiu
- Torre
- Arbre singular
- Restes arqueològiques
- Baixador
- Àrea recreativa

- Cementeri
- Instal·lacions esportives
- Era
- PARC FORESTAL**

TERME D'ALGINET

Carretera Comarcal de València a Xàtiva